СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ
ИНСТИТУТ ПО АГРАРНА ИКОНОМИКА
Вх.№ НД 331/26.06.2015 г.

РЕЦЕНЗИЯ

ОТНОСНО: Конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор“, обявен от Институт по аграрна икономика към Селскостопанска академия по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност Икономика и управление (на земеделски стопанства) за нуждите на отдел „Икономика и управление на земеделските организации, обявен в Държавен вестник бр.13/17.02.2015 г. с единствен кандидат доц.д-р Красимира Димитрова Кънева

Рецензент: проф.д.ик.н.Иван Стойков Кънчев – избран за член на Научно жури със Заповед № НП-07-18 от 21.05.2015 г.

1.Общи данни за кариерното развитие на кандидата.

Доц.д-р Кънева е завършила висше образование през 1976 г. във Висшия селскостопански институт гр.София с квалификация „Аграрикономист“.Научната степен „кандидат на икономическите науки“ (сега „доктор“) е защитила през 1989 г. по научна специалност „Организация и управление на производството. Научното звание „Старши научен сътрудник II степен“ й е присъдено през 1995 г.

Професионалната кариера на доц.Кънева след завършване на висшето образование досега последователно е преминала (от 1976 до 1980 г.) като плановик-нормировчик в АПК гр.Перник и от 1981 г. като изследовател в ИАИ гр.София. През същото време е била член на Научния съвет на ИАИ, член на редакционната колегия на списание „Икономика и управление на селското стопанство“, на сп.“Земеделие плюс“, Зам. Директор и И.д.Директор на ИАИ.

От представената справка за кариерийното развитие на кандидата се вижда, че има придобита допълнителна квалификация по време на специализации и обучение в Темирязевска академия Москва, Уай Колеж Англия, Хага Холандия, Хумболдтов университет гр.Берлин Германия и др.

Изброените обучения и специализации показват разнообразните познания и научни интереси на кандидата, както и възможностите му да ги прилага при осъществяване на изследователска, проектантска и други експертни научни дейности.

Заслужава да се оцени и активната консултантска и експертна дейност на доц.Кънева, която е осъществявана като ръководител на проекта на „Екипи на колела“ в селските райони на МЗХП – ПРООН – България, И.д.координатор на Националната селска мрежа – МЗХ, регионален мениджър на Програма на ООН „Библиотеки България“ и др.

Представената информация показва, че кандидатът има научноизследователски и внедрителски стаж, който го легитимира като изграден и утвърден научен работник и експерт, отговарящ на изискванията на Правилника на Селскостопанска академия за прилагане на ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „Професор“ (чл.92, ал.1) – „да е придобил образователна и научна степен „доктор“ и да е заемал (ал.2) академичната длъжност „доцент“ в същото научно звено.

2.Описание и оценка на представената за рецензиране научна продукция.

Научното творчество на доц.Кънева след хабилитирането й за доцент е представено в списък със 132 научни разработки, в т.ч. 97 научни публикации, 21 заглавия, свързани с участие и ръководство на научни проекти, 8 броя научно-приложни разработки и 6 броя научнопопулярни статии.

Представеният списък от научни разработки по конкурса за рецензиране наброява 70 броя, както следва:

- ✓ Самостоятелни монографии и книги – 3 броя;
- ✓ Самостоятелни части в монографии – 5 броя;
- ✓ Колективни части в монографии – 3 броя;
- ✓ Научни трудове и студии – 16 броя;
- ✓ Самостоятелни научни статии – 24 броя;
- ✓ Колективни научни статии – 6 броя, на които е водещ автор
- ✓ Колективни научни статии – 7 броя, на които е втори и следващ автор и
- ✓ Колективни доклади – 6 бр.

Кандидатът представя и допълнителен списък от 23 броя научни разработки, които са публикувани в периода на конкурса за хабилитация (1994-1995), но не са представени за рецензиране.

Самостоятелните монографични публикации на доц.Кънева са с обем 478 печатни страници (29 печатни коли), от които 124 печатни страници (8 печатни коли) са издадени на английски език.

Самостоятелното участие в колективните монографии на кандидата е в размер на 88 печатни страници, от които 33 са на английски език.

В колективните монографии участието й е с 35 печатни страници – всичките на английски език.

Общият обем на монографичните издания е 601 печатни страници, от които 32 % са на английски език; научните трудове и студиите за 330 печатни страници, от тях на английски език са 33 %; самостоятелните научни статии в реферирани списания са 142 печатни страници, от които 8 % са на английски език; колективните реферирани научни статии са 157 печатни страници; научните статии в нереферирани списания са в размер на 29 печатни страници, от които 27 % са самостоятелни и научните доклади са 147 печатни страници, от тях 83 % са самостоятелни и на английски език – 73 %.

Доц.Кънева има 21 броя участия в научноизследователски проекти, в т.ч. 16 броя на ИАИ и 5 броя, финансирани от международни организации и програми. Ръководител е на 6 проекта, от които 2 броя са по Програма ФАР.

Може да се обобщи, че представената научна продукция на кандидата значително превишава изискванията на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ та ССА (съгласно чл.93, ал.1 „кандидатът трябва да има рецензиран монографичен труд и над 30 научни публикации, отпечатани след хабилитирането му за „доцент“).

3.Тематични направления на представената за рецензиране научна продукция.

В Справката за приносите, съдържащи се в трудовете на доц.Кънева прецизно са обобщени и групирани научните направления, по които работи кандидатът в периода след 1995 г.

Първото научно направление е посветено на институционалните промени, структурната реформа и ефективността на земеделските стопанства. По това научно направление се открояват публикациите с № 46 и 54 от приложения списък на научните трудове на кандидата. В тях е предложена концепция за изследване на основните направления на

провеждането на структурната реформа в земеделието. По това научно направление са и публикациите с № 1, 3, 9, 10, 11, 14, 22 и 40, в които се разглеждат теоретичните основи на институционалните промени в прехода от планова към пазарна икономика. Специално място е отделено на ролята на държавата за създаване и укрепване на новите институции в трансформиращите се икономики и на институционалната реформа в земеделието.

Очертана е методологическата рамка за оценка на ефективността на основните организационни форми на институционалната организация в земеделието (публикации с 1, 3, 22, 40), посветени на най-масовите организационни форми в земеделието – фамилни стопанства, арендни организации и производствени кооперации. Обосновани са предимствата на новия тип организационни форми в земеделието – гражданско дружество, дружество с ограничена отговорност и на новите видове кооперации.

От приведените данни за тематичното разнообразие на представените заглавия се вижда, че основно място в творчеството на автора заемат публикациите от второто и третото му научно направление (№ 1, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 32, 33, 35, 52, 54 и 70), касаещи влиянието на ОСП върху преструктурирането и доходите на земеделските стопанства и (№ 7, 28, 33, 34, 47, 51, 55, 60, 65 и 95), които са посветени на кредитирането и финансирането на земеделските стопанства. В тези публикации на базата на проученото и очаквано влияние на ОСП върху доходите на земеделските стопанства са очертани перспективите за тяхното развитие по направления на специализация. Предлагат се разчети за разпределение на финансовите пакети за директни плащания на ОСП 2014-2020 г. между схемите за преразпределение на зелени плащания, за дребни стопанства и плащания, обвързани с производството.

Третото научно направление включва публикациите, посветени на същността и ролята на кредитните кооперации и на земеделската кредитна система за финансиране на земеделските стопани. Акцентът е поставен върху възможностите, които предлага земеделската кредитна система за по-голям достъп до финансови средства от средните и дребните земеделски стопани.

От останалите три научни направления се открояват научните публикации, свързани със структурите и функционалите елементи на маркетинговата система и по-конкретно въпросите на агромаркетинга и маркетинга на селския туризъм (публикации 2 и 47), както и на арендата на земеделски земи (публикации 7, 36, 45 и 50) и селския туризъм (публикации 5, 21 , 57 и 58).

Може да се обобщи, че разгледаните тематични направления, които се съдържат в трудовете на доц.Кънева я характеризират като утвърден и изявен изследовател и експерт по икономика и управление на аграрния сектор и по-конкретно на структурната реформа и влиянието на ОСП върху преструктурирането и доходите на земеделските стопанства. Със своите публикации кандидатът доразвива и допълва отделни страни на аграрикономическата наука и практика, като отделните разработки са доведени до конкретни приложни резултати, годни за използване от практиката.

Предложените публикации и справки са основание да се направи извода, че научната продукция на кандидата по научни направления и съдържание в различна степен значително превишава изискванията на Правилника на ССА за прилагане на ЗРАСРБ.

4.Приноси, съдържащи се в публикациите на кандидата.

Приносите, които се открояват в разгледаните научни направления могат да се разделят на:

✓ Приносни моменти, свързани с доразвитие, разширяване и обогатяване на методологическите и методически въпроси, свързани с доказване и потвърждаване със съвременни средства на съществени и нови страни на вече съществуващи научни области, теории, концепции и хипотези, както и доразивите на методически подходи, обусловени от организацията и управлението на аграрния сектор и неговите подотрасли, отнасящи се до: приложението на концепция за изследване на структурната реформа в земеделието; критичен преглед на законодателната рамка, регламентираща дейността на земеделските производствени кооперации и арендните отношения в земеделието; очертаване на функциите на браншовите

организации и земеделските камари в провеждането на аграрната политика на държавата;

✓ Доразвитие и обогатяване на методическите въпроси, свързани с прилагането на новата институционална теория и анализ на институционалните промени в прехода към пазарна икономика; методологическата рамка за оценка на ефективността на основните форми на институционална организация в земеделието;

✓ Практико-приложни методически разработки, доведени до конкретни проектни решения и оригинални предложения, свързани с изследването на новите организационни форми след старта на аграрната реформа и направените предложения за изграждане на нови организационни форми за обслужване на земеделските стопанства в областта на изкупуването, преработката и търговията със земеделски продукти, както и предложения неокласически модел на работническо-менажерска фирма; за изясняване на икономическите взаимоотношения в земеделските производствени кооперации и очертаните основни проблеми; направените предложения за стабилизирането или преобразуване на кооперативните организационни форми в земеделието.

✓ Приносни моменти с характер на доразвитие и допълване на аграрикономическата литература имат изследванията, свързани с установяване на влиянието на Общата селскостопанска политика върху преструктурирането и доходите на земеделските стопанства на основана на направен сравнителен анализ на структурните промени в земеделските стопанства по юридически статут, специализация и икономически размер, както и очертаните разнопосочни тенденции в преструктурирането на различните типове земеделски стопанства върху тяхното развитие по направления на специализация;

✓ За оригинални методически приносни моменти могат да се приемат: разработеният методически подход за преразпределение на финансовия пакет за директните плащания в ОСП 2007-2013 г. съгласно Схемата за единно плащане на стопанствата, която включва плащания на площ и на глава животно (или обвързано с производството) и адаптираният съвременен методичеси подход за оценка на алтернативните разходи за собствена земя, труд и капитал, вложени в производството на базата, на

които да се изчислява икономическия доход и рентабилността на стопанствата по специализация и икономически размер;

✓ С характер на доразвитие на аграрната икономическа наука и практика са разработките, свързани с изясняване на ролята на кредитните кооперации и земеделската кредитна система за функциониране на земеделските стопанства; приложеният методически подход за оценка на въздействието на директните плащания върху реализиране на инвестиционните намерения и инвестиционното поведение на земеделските производители;

✓ С подчертано практико-приложен и проектен характер са разработките, свързани с: използване на финансирането от предприсъединителните фондове на програми ФАР, САПАРД и структурните фондове на ЕС; прилагането на класическия маркетинг на потребителски продукти и агромаркетинга; пазара и арендата на земеделски земи и насоките и предложенията за прилагане на основните форми на организация на селския и аграрния туризъм.

Посочените приносни резултати, голямата част от които имат потвърдителен характер доказват актуалността на проблемите, по които работи кандидата, както и възможностите му да достига до оригинални и значими за социалната практика обобщения, препоръки и решения.

5.Значимост на получените резултати.

Доказателство за обществената оценка на научното творчество на кандидата са 73 броя цитирания от други автори, в т.ч. 42 бр. в страната и 31 – в чужбина. Осем от цитиранията са на публикации с импакт фактор, деветнадесет в Google Scholar и тринадесет в h-index:2. Информацията е коректно представена в Справката за известни цитирания на публикациите на доц.д-р Красимира Кънева.

6.Препоръки.

В бъдещата си изследователска дейност доц.Кънева е необходимо да съсредоточи вниманието си към оформяне и отпечатване на една част от методическите си разработки като методики и наръчници за използване от

практиката и като учебни лекционни курсове за участие в магистърски програми и четене на лекции във ВУЗ.

Заключение.

Изложените научни приноси и оценки за научната и експертната дейност на кандидата доказват, че той напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за приложението му в Селскостопанска академия за заемане на академичната длъжност „Професор".

Поради това с убеденост предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуваме доц.д-р Красимира Димитрова Кънева да бъде избрана от Научния съвет на Института по аграрна икономика – гр.София за заемане на академичната длъжност „Професор" по научната специалност „Икономика и управление (на земеделски стопанства)".

15.06.2015 г. Рецензент:

(проф.д.ик.н.Иван Кънчев)